XVII posiedzenie plenarne CDDG, 27-28 kwietnia 2023 r., Strassburg

Pani Dyrektor NIST, dr Iwona Wieczorek uczestniczyła w dniach 27-28 kwietnia 2023 r. w Strassburgu w XVII posiedzeniu plenarnym CDDG.

Przewodniczący CDDG, Pan Paul Rowsell, rozpoczął spotkanie witając członków - w tym nowych z Danii, Niemiec i Ukrainy. Na początku posiedzenia CDDG przeprowadziło wymianę poglądów na temat - wtedy jeszcze w przygotowaniu - IV Szczytu Rady Europy (Reykjavik, Islandia, 16-17 maja), z ambasadorem Svetlaną Gelevą, przewodniczącą grupy raportującej Komitetu Ministrów ds. Demokracji (GR-DEM) oraz Claudią Luciani, Dyrektorem ds. Godności Człowieka, Równości i Zarządzania. CDDG został poinformowany o spodziewanych wynikach Szczytu, które obejmować mogły końcową deklarację - ustanowienie rejestru szkód powstałych w wyniku konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

Pan Przewodniczący zaznaczył, że nowe zakresy obowiązków komitetów międzyrządowych będą musiały być przygotowane na lata od 2024 do 2027. Podkreślono, że od komitetów nie oczekuje się formalnego przygotowania tych zakresów. W wynikłych dyskusjach zauważono, że istotne prace, które już rozpoczęto (dotyczące rządów wielopoziomowych, demokracji deliberacyjnej, zarządzania w czasach kryzysów) będą kontynuowane, a CDDG nadal będzie zajmować się reformami administracyjnymi i bieżącymi sprawami takimi jak wykorzystanie sztucznej inteligencji i współpraca ze społeczeństwem obywatelskim.

Następnie CDDG przeprowadziło dyskusję na temat wyników ostatniej, II edycji Szczytu na rzecz Demokracji, który odbył się 29-30 marca i był organizowany przez Stany Zjednoczone wraz z rządami Kostaryki, Holandii, Republiki Korei i Republiki Zambii. Ambasador Tanja Gonggrijp oraz Olimar Maisonet-Guzman, radca ds. praw człowieka w Ambasadzie USA w Paryżu, przedstawili przegląd tematów omawianych podczas wydarzenia, które obejmowały:

1. wspieranie wolnych i niezależnych mediów;
2. walka z korupcją;
3. wspieranie reform demokratycznych;
4. promowanie technologii dla demokracji;
5. obrona wolnych i sprawiedliwych wyborów i procesów politycznych.

Szczyt dał możliwość oceny działań na rzecz promowania demokracji i odnowienia zobowiązań do demokratycznych wartości. CDDG w wyniku dyskusji podkreśliło m.in., że:

1. sposób zaangażowania sektora prywatnego na Szczycie na rzecz Demokracji mógłby dostarczyć inspiracji dla własnego modus operandi Rady Europy,
2. wszelkie zasady demokracji i inne ważne prace powinny również mieć praktyczny wymiar,
3. zachowanie demokracji wymaga globalnego działania zbiorowego,

4. należy unikać duplikacji inicjatyw.

Komitet wysłuchał prezentacji pana Jānisa Kārkliņša, Ambasadora Łotwy, na temat możliwych priorytetów łotewskiej prezydencji w Komitecie Ministrów (maj – listopad 2023). Wśród przedstawionych priorytetów znalazły się:

1. szereg działań na rzecz:
    1. praw człowieka (szczególnie jak krajowe sądownictwo mogłoby wspierać wdrażanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka),
    2. demokracji i rządów prawa,
    3. wsparcia dla Ukrainy;
2. prace nad środowiskiem cyfrowym (ukończenie projektu Konwencji o sztucznej inteligencji, wpływ ICT na społeczeństwa, jak regulować media społecznościowe);
3. reformy Rady Europy (np. zwiększenie przejrzystości), również poprzez nowe zakresy obowiązków dla międzyrządowej pracy w okresie 2024-2027.

W trakcie wymiany poglądów odniesiono się do Międzynarodowej Konferencji na temat Dobrego Zarządzania na szczeblu lokalnym (26 maja, Ryga), współorganizowanej z Centrum Ekspertów, która zostanie zakończona ceremonią wręczenia nagrody ELoGE dla łotewskich samorządów. Pan Przewodniczący CDDG zaprosił wszystkie delegacje do udziału w konferencji w Rydze.

Przewodniczący CDDG i Peter Andre (Austria), Przewodniczący GT-G - grupy roboczej ds. zarządzania, odnieśli się do projektu Rekomendacji Komitetu Ministrów do państw członkowskich na temat Zasad Dobrego Demokratycznego Zarządzania oraz do memorandum wyjaśniającego, podkreślając znaczenie tego nowego instrumentu i informując o najnowszych pracach nad opracowaniem tekstu na spotkaniu GT-G z 2-3 lutego 2023. Przedstawiono projekt następujących zaleceń dla państw członkowskich:

1. Przeprowadzić działania zgodnie z podstawami Dobrej Demokratycznej Władzy oraz powiązanymi zasadami. Podstawy, które charakteryzują każdą efektywnie działającą demokrację, to:
    1. szacunek, ochrona i promocja demokracji, praw człowieka i praworządności;
    2. przestrzeganie najwyższych standardów etyki publicznej i integralności w wykonywaniu władzy i publicznych obowiązków;
    3. praktykowanie dobrego zarządzania;
    4. dostarczanie wysokiej jakości usług publicznych oraz ekonomicznego, społecznego i środowiskowego dobrobytu;
2. Wprowadzić środki i podjąć działania mające na celu wymaganie, umożliwienie, ułatwienie lub zachęcenie, w zależności od potrzeb, instytucji publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym do działania zgodnie z podstawami Dobrej Demokratycznej Władzy i powiązanymi zasadami, biorąc pod uwagę konstytucyjne i ustawowe ustalenia państwa;
3. Przetłumaczyć niniejsze rekomendacje na języki narodowe i zapewnić ich rozpowszechnienie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;
4. Ocenić, w miarę możliwości, stopień, w jakim rekomendacje są wdrażane.

Pan przewodniczący i Markku Mölläri (Finlandia), wiceprzewodniczący grupy roboczej ds. demokracji deliberacyjnej (GT-DD), przypomnieli kontekst pracy prowadzącej do projektu Rekomendacji Komitetu Ministrów do państw członkowskich na temat Demokracji Deliberacyjnej i odnieśli się do ostatniego spotkania GT-DD z 1 marca 2023 r., a także do ostatniej publikacji Raportu na temat Demokracji Deliberacyjnej (dokument w języku angielskim znajduje się pod adresem: https://rm.coe.int/report-on-deliberative-democracy-eng/1680aaf76f), który przygotował grunt pod przygotowanie Rekomendacji. Konsultacje publiczne na temat projektu, które odbyły się od października do grudnia 2022 r. przyniosły liczne wnioski i podobne konsultacje mogą być używane szerzej w przyszłości. Sekretariat wskazał, że obecnie również UE pracuje nad tematem demokracji deliberacyjnej.

Peter Andre (Austria), Przewodniczący grupy roboczej ds. zarządzania (GT-G), przedstawił raport prac grupy z jej pierwszego spotkania, które odbyło się 2-3 lutego 2023. Komitet następnie omawiał zaproponowany wstępny projekt struktury raportu na temat zarządzania wielopoziomowego przygotowany przez GT-G. Ważne było, aby przyszły raport szczególnie podkreślał:

1. jak zapewnić skuteczną administrację w zarządzaniu wielopoziomowym (MLG);
2. wyzwania różnic politycznych między społecznościami, a poziomem zarządzania w danym schemacie MLG;
3. odpowiedź na dalsze istotne pytania, takie jak: gdy istnieje MLG, jak można osiągnąć skuteczną, wydajną administrację, jak można zapewnić odpowiedzialność i przejrzystość; dlaczego istnieje MLG (historia, tożsamość, język, itp.); korzyści z większych obszarów w porównaniu z mniejszymi obszarami; kryteria określające, na którym poziomie leżą konkretne odpowiedzialności, oraz ważny temat subsydiarności; mimo, że poziom UE był ważny, raport powinien uznać jego istnienie, ale nie mówić o nim zbyt dużo ani zbytnio zagłębiać się w jego złożoność;
4. wnioski powinny przygotować podłoże pod rekomendację.

Markku Mölläri (Finlandia), przewodniczący nowej grupy roboczej ds. zielonej administracji publicznej (GT-A), przedstawił wyniki pierwszego spotkania w dniach 2-3 marca 2023 r. i odniósł się do konferencji na temat zielonej administracji publicznej, która odbyła się 26 kwietnia we współpracy z prezydencją Islandii w Komitecie Ministrów. Najważniejsze momenty i podsumowanie wydarzenia zostały przedstawione w większym szczególe przez Annę Gunnhildur Ólafsdóttir (Islandia). Sekretariat odniósł się do wstępnych wyników ankiety, która została rozesłana za pośrednictwem Służby Szybkiego Reagowania, aby wesprzeć GT-A w przygotowaniu raportu na temat zielonej administracji publicznej. W dyskusji zwrócono uwagę na to, jak ważne jest dla raportu udzielanie praktycznych wskazówek bez powtarzania tego, co zostało już powiedziane. Ważne jest sporządzenie listy dobrych praktyk i zwrócenie uwagi na wybrane kwestie o praktycznej wartości dla rządów. Na zakończenie dyskusji Komitet zgodził się przedłużyć termin odpowiedzi na ankietę do 15 czerwca 2023 r. Polska udzieliła odpowiedzi na ankietę w pierwszym terminie.

Przewodniczący przedstawił propozycję zorganizowania 16 czerwca 2023 r. w Strasburgu konferencji, która wspierałaby CDDG w dwuletnim przeglądzie wdrożenia Rekomendacji w sprawie standardów e-głosowania i wytycznych dotyczących wykorzystania ICT w procesach wyborczych z lutego 2022 r. Sekretariat dostarczył więcej szczegółów i aktualizacji dotyczących praktycznego przygotowania wydarzenia (w tym rozesłania ankiety w celu zebrania informacji, które zostaną przedstawione na wydarzeniu), oraz projektu programu konferencji:

1. przedstawienie wdrożenia rekomendacji;
2. studia przypadków prezentujące aktualne prace lub doświadczenia organów zarządzania wyborami lub państw członkowskich w odniesieniu do głosowania elektronicznego i głosowania online;
3. debata na temat podejmowania wyzwań związanych z wdrażaniem rozwiązań do głosowania elektronicznego;
4. debata na temat korzystania z technologii cyfrowych w wyborach;

Uczestnicy musieliby uczestniczyć w wydarzeniu we własnym zakresie, ponieważ budżet CDDG pozwalał tylko na pokrycie niektórych wydatków organizacyjnych. Członkowie CDDG mogą zaprosić członków i przedstawicieli organów zarządzających wyborami. CDDG zapoznało się z i zgodziło na proponowany program konferencji.

Sekretariat odniósł się do kalendarza działań CDDG dostępnego na stronie internetowej CDDG (https://rm.coe.int/timetable-2023-2751-9292-5190-v-1/1680a99a82) i podsumował różne wydarzenia, które mają miejsce między kwietniem, a grudniem 2023 r., które obejmują – oprócz konferencji na Łotwie i konferencji na temat e-głosowania w Strasburgu, dodatkowe nieformalne, internetowe spotkania grup roboczych GT-A i GT-G w czerwcu, a następnie regularne spotkania twarzą w twarz jesienią. CDDG zapoznało się z planem pracy i zaplanowanymi terminami do końca roku.

W następnej sesji sprawozdawcy CDDG zaprezentowali postępy prac. Edwin Lefevre (Belgia), sprawozdawca ds. równości płci, podał aktualne informacje na temat przeglądów przeprowadzonych, lub planowanych do przeprowadzenia, tekstów przygotowanych przez Komitet, z uwzględnieniem płci. Peter Andre (Austria), sprawozdawca ds. technologii informacyjnych, podał aktualne informacje na temat jego udziału w ostatnich pracach Komitetu ds. sztucznej inteligencji i stanu przygotowania projektu konwencji na ten temat, który jest teraz dostępny online – na etapie konsultacji.

Oleksandra Azarkhina, Wiceminister Ds. Społeczności, Terytoriów i Rozwoju Infrastruktury Ukrainy, przedstawiła aktualizację na temat reform w kontekście wojny w jej kraju. Była wdzięczna za wsparcie udzielone Ukrainie przez Radę Europy, a pamięć o reformach zagranicznych partnerów była cenna w obecnym kontekście. Uczestnicy pytali o doświadczenia w obszarach polityki związanych z zaangażowaniem lokalnych społeczności. CDDG powtórzyło swoją gotowość do kontynuowania wsparcia dla Ukrainy, we współpracy z Centrum Ekspertów i ewentualnie poprzez konkretne działania zawarte w planie pracy na lata 2024-2027. Cała prezentacja p. Oleksandry Azarkhina w języku angielskim dostępna jest pod adresem: https://rm.coe.int/cddg-presentation-azarkhina-strasbourg-16-9-v3/1680ab245f

Mzia Giorgobani, Wiceminister Ds. Rozwoju Regionalnego i Infrastruktury Gruzji, wskazała, że dążenie do statusu kandydata UE przyczyniło się do tego, że dobre zarządzanie i samorządność znajdują się na czele reform. Przedstawiła aktualizację stanu procesu decentralizacji i wdrożenia związanej z tym strategii na lata 2020-2025. Uczestnicy zapytali m.in. o gruzińskie doświadczenia z zaangażowaniem ludzi, aby takie reformy odniosły sukces, ewentualne trudności napotkane (starzejąca się populacja potrzebująca dodatkowych usług lokalnych, exodus do większych miast, itp.) i możliwe zachęty i warunki związane ze subsydiowaniem usług lokalnych przez państwo.

Vache Terteryan, Wiceminister Administracji Terytorialnej i Infrastruktury Armenii, docenił wzajemną wymianę doświadczeń z okazji

konferencji na temat zielonej administracji publicznej, która odbyła się 26 kwietnia. Mówił o trwających reformach decentralizacyjnych i administracyjnych na szczeblu terytorialnym od 16. spotkania CDDG, w tym o zawieraniu umów międzygminnych, współpracy w dziedzinie zarządzania odpadami, aktualizacji ram prawnych, przygotowaniu notatki koncepcyjnej na temat procesu decentralizacji na podstawie Karty Europejskiej (aby zapewnić w szczególności skuteczną współpracę między różnymi organami i podejścia do zarządzania na wielu poziomach), trwałości wyników, itp. W wynikłej dyskusji Sekretariat przypomniał o szerokim zakresie wsparcia dostępnego dla państw członkowskich dzięki działalności Departamentu Demokracji i Zarządzania.

Agnese Geduseva, Sekretarz Parlamentarny, Ministerstwo Ochrony Środowiska i Rozwoju Regionalnego Łotwy odniosła się do obecnych wysiłków na rzecz promowania dobrego demokratycznego zarządzania poprzez reformy terytorialne. Po lokalnych wyborach, które odbyły się 1 lipca 2021 r., wdrożone reformy pozwoliły znacznie zmniejszyć liczbę gmin, kontynuować zwiększanie możliwości inwestycyjnych, zredukować różnice między społecznościami (aby uniknąć exodusu w kierunku większych miast) i zwiększyć jakość usług poprzez regionalne centra administracyjne. Podobnie, całkowita liczba wybranych urzędników gminnych została podzielona przez trzy, co ułatwiło podniesienie poziomu kwalifikacji. Nowe prawo o gminach weszło w życie w październiku 2022 roku. Rozwinięto również szereg inicjatyw mających na celu wsparcie zaangażowania społeczności. W wynikłej dyskusji uczestnicy szukali dalszych informacji na temat kryteriów stosowanych przy łączeniu gmin, a także odniesiono się do zjawiska oporu ze strony lokalnych wybranych urzędników i populacji wobec aspektów łotewskich reform. Udzielono również dodatkowych informacji na temat planowanej konferencji w Rydze 26 maja i kończącej ceremonii ELoGE dla Łotwy.

Mathieu Mori, Sekretarz Generalny Kongresu, przedstawił przegląd ostatnio przyjętych tekstów w dziedzinie środowiska, sztucznej inteligencji (przygotowywany jest podręcznik), fake news. Wspomniał o nadchodzących wydarzeniach, takich jak konferencja, która odbędzie się 2 czerwca 2023 w Holandii na temat cyfrowego włączania i sztucznej inteligencji. Kongres przyjął dokument z propozycjami dla IV Szczytu, dotyczącego między innymi sposobów wzmocnienia Rady Europy i wsparcia dla Ukrainy. W kolejnej wymianie członkowie szukali dalszych opinii na temat ryzyka dublowania się w odniesieniu do rejestru szkód Rady Europy dla Ukrainy (biorąc pod uwagę, że kraj ten utworzył swój własny), współpracy między Kongresem, a innymi organizacjami, nadchodzących prac w dziedzinie monitoringu. Na zakończenie dyskusji, Przewodniczący podkreślił komplementarność pracy między CDDG a Kongresem i zaprosił do aktywnego udziału w grupach roboczych CDDG.

Profesor Joachim Beck, Dziekan Uniwersytetu Nauk Stosowanych w Kehl (Niemcy), przedstawił aktualizację swoich badań na temat trendów w zarządzaniu administracyjnym w Europie, które były przygotowywane przy udziale członków CDDG zgromadzonych za pomocą Służby Szybkiej Reakcji. Badanie wykazało między innymi, że konkretne obszary tematyczne były w centrum uwagi większości krajów, niezależnie od ich indywidualnego tła i kontekstu, np. reformy terytorialne, rozwój oceny skutków w tworzeniu polityki, nowe podejścia do promowania przejrzystości i uczestnictwa obywateli w tworzeniu polityki. Profesor Beck podkreślił, że można przewidywać regularniejsze badania (np. co 2-3 lata), także w odniesieniu do konkretnych aspektów, które mogą wspierać dyskusje na temat wyzwań związanych z wdrażaniem reform administracyjnych. Komitet ponownie wyraził swoje zainteresowanie dalszym udziałem w badaniu i oczekuje na ogólne wyniki, jak tylko zbliży się do jego zakończenia w 2024 roku (badanie będzie ogólnie dostępny). Cała prezentacja w języku angielskim dostępna jest pod adresem: https://rm.coe.int/cddg-presentation-beck-prasentation-reserach-project-cddg-28-04-23-jbe/1680ab245e

Edwin Lefebre (Belgia, Flandria) dostarczył informacje na temat utworzenia komisji ds. decentralizacji we Flandrii w 2022 roku (składającej się z równej liczby członków rządu i stowarzyszenia władz lokalnych). Jej zadaniem jest opracowanie propozycji działań w dziedzinie decentralizacji. Według jej raportu z działalności za 2022 rok, spośród 61 zgłoszonych propozycji, 52 zostały zatwierdzone.

Mihai Adrian Groșan (Rumunia) dostarczył informacje na temat wdrożenia procesu ELoGE w Rumunii, w którym zarejestrowało się do udziału łącznie 58 gmin. Wspomniał również o drugiej fali prac dotyczących lokalnego ustawodawstwa administracyjnego, mających na celu ujednolicenie i aktualizację, w miarę potrzeby, ustawodawstwa; od 2018 roku przygotowano pięć kodeksów: kodeks administracyjny; kodeks postępowania administracyjnego, kodeks finansów publicznych, kodeks usług społecznych i towarowych; kodeks planowania przestrzennego, urbanistyki i budownictwa. Odnotowano również nowe mechanizmy współpracy między samorządami lokalnymi, w tym stowarzyszenia społeczności, mające na celu zwiększenie jakości usług i podnoszenie kwalifikacji pracowników publicznych, między innymi.

CDDG wysłuchało prezentacji pana Magnusa Öhmana, dyrektora Europejskiego Biura Międzynarodowej Fundacji na rzecz Systemów Wyborczych (IFES), Kena Godfreya, dyrektora wykonawczego, Europejskiego Partnerstwa na rzecz Demokracji (EPD) oraz Adiny Trunk, szefowej gabinetu, Sekretarza Generalnego, Międzynarodowego Instytutu na rzecz Demokracji i Pomocy Wyborczej (Międzynarodowe IDEA). Przedstawili oni przegląd priorytetów i obszarów współpracy w dziedzinie demokracji i zarządzania, szczególnych wyzwań związanych z regresem demokracji (np. dezinformacja, rezygnacja obywateli), znaczenia współdziałania między podmiotami zaangażowanymi w promowanie demokracji, itp.

Sarah Kups, starszy ekonomista w OECD poinformowała uczestników o raporcie OECD zatytułowanym *Budowanie zaufania dla wzmocnienia demokracji*, opublikowanym w lipcu 2022 roku. Był on oparty na Ankiecie na temat czynników budujących zaufanie do instytucji publicznych przeprowadzonej rok wcześniej, mającej na celu ocenę wyników rządu w pięciu obszarach budujących zaufanie - niezawodności, reagowania, integralności, otwartości i sprawiedliwości. Raport dostarcza wskazówek do przyszłych reformy politycznych.

Sekretariat dostarczył zaktualizowane informacje o stanie projektów i działań zarządzanych przez Centrum Ekspertów w różnych krajach i realizacji Europejskiego Znaku Doskonałości w Zarządzaniu (ELoGE). Na spotkaniu akredytacyjnym ELoGE, które odbyło się 24 marca 2023 r., odnowiono akredytacje dla Macedonii Północnej, Kosowa, Malty, Polski, Portugalii i Turcji. Nowe akredytacje zostały przyznane na 3 lata dla Finlandii i Litwy. Rozpoczęto proces rewizji Benchmarka ELoGE, z udziałem ekspertów Centrum i kilkunastu krajów, w których jest prowadzony. Wynikowy dokument zostanie przedstawiony CDDG na 18. spotkaniu. Członkowie CDDG zostali dodatkowo zachęceni do wspierania wprowadzenia ELoGE w ich kraju.

Sekretariat dostarczył informacje o edycji 2023 Światowego Forum Demokracji (6-8 listopada 2023), które skupi się na powiązaniach między demokracją a pokojem i trzema aspektami:

1. niewykorzystany potencjał demokracji dla pokoju;
2. koncepcja pokojowych społeczeństw w szerokim sensie;
3. wielostronność, aby zapewnić demokrację.

Termin na zgłoszenie kandydatów i propozycji inicjatyw upływa 15 czerwca, a członków CDDG zachęcono się do rozpowszechniania tej informacji w swoich krajach. Komitet zgodził się wesprzeć wydarzenie i przyczynić się do niego, na przykład poprzez forum dyskusyjne.

Kristian Bartholin, Sekretarz Komisji ds. Sztucznej Inteligencji, przedstawił aktualne informacje na temat stanu prac nad projektem Konwencji o Sztucznej Inteligencji. Komisja odbyła swoje 5. spotkanie (Strasburg, 19-21 kwietnia) i wkrótce odbędzie 6. (31 maja - 2 czerwca). Projekt konwencji w języku angielskim jest dostępny na stronie internetowej komisji (https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/cai). Mimo, że zamiarem było ukończenie tekstu we wrześniu tego roku, może to być bardzo trudne do osiągnięcia ze względu na złożoność zadania. W wynikłej dyskusji członkowie zapytali o niektóre użyte w aktualnym projekcie sformułowania, czy rozważano nadanie praw sztucznej inteligencji, fakt, że użytkownicy AI z sektora prywatnego muszą być odpowiednio uwzględnieni w tekście. CDDG zgodziło się, że dalsze komentarze zostaną przesłane na piśmie do komisji z prośbą o uwzględnienie ich w najnowszej wersji projektu Konwencji.

Komitet przeprowadził wymianę poglądów ze Spyrosem Papadatosem, Przewodniczącym Rady Konsultacyjnej ds. Młodzieży Rady Europy, po przedstawieniu przez niego roli i działań Rady, które obejmowały doradztwo Komitetowi Ministrów i Radzie Europy oraz współzarządzanie sektorem młodzieży organizacji razem z odpowiednim komitetem międzyrządowym - co było unikalne. W dyskusji podkreślił, że młodzi ludzie nie czuli się odpowiednio reprezentowani, zwłaszcza w kontekście dominującej retoryki kojarzącej młodzież z przyszłością (a nie ich obecnymi problemami). Większe uczestnictwo było więc ważne.

Na koniec Przewodniczący zwrócił uwagę na konieczność przeprowadzenia wyborów Biura na następnym posiedzeniu CDDG i zachęcił do potencjalnych kandydatur. CDDG zgodziło się na przeprowadzenie 18. plenarnego spotkania w dniach 23-24 listopada 2023 roku w Strasburgu. Komitet rozważył i przyjął również projekt skróconego raportu. Przewodniczący podziękował następnie wszystkim uczestnikom za owocne dyskusje, Sekretariatowi i tłumaczom za wsparcie i zamknął spotkanie.